

LEDARE

Ledare: Amerikaner tappar intresse för Europa

PUBLICERAD 2004-01-28

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

Européer får ständigt läsa och höra om allt som är fel med Amerika. Den omvända frågan kan också vara värd att ställa: hur ser amerikanska bedömare i dag på Europa?

Följande punkter bygger på egna iakttagelser från USA, förstärkta av diskussioner under det just avslutade Davosmötet.

Europa uppfattas framför allt som en kontinent präglad av självförvårdad stagnation. Den ekonomiska tillväxten 2003 var inte stort mer än noll. Länder som Tyskland och Frankrike sitter fast i en arbetsmarknad som är orörlig och i regleringar som hämmar förnyelse. EU:s Lissabondeklaration om att Europa ska bli "världens mest konkurrenskraftiga region" uppfattas som föga mer än ett skämt. De två senaste åren har produktiviteten - grunden för all välståndsutveckling - stigit med mer än fem procent per år i USA, den snabbaste takten på ett halvt sekel. I Europa står den i stort sett still. "Rekordår väntar för USA - men Europa hänger inte med", konstaterade Johan Schüek på DN ekonomi 17/1.

Europa har blivit inåtvänt, med starka destruktiva tendenser, är en annan iakttagelse. Vid samtal med amerikanska akademiker har en undran dominerat de senaste åren: "Hur kommer det sig att Europa har blivit så rasistiskt?" Man ser främlingsfientliga partier växa sig starka i land efter land. Man ser uttryck för antisemitism. Man ser oförmåga att hantera invandring på ett sätt som bidrar till dynamik i stället för motsättningar. Förundran över dessa fenomen är desto större som alla med någon insikt vet att Europa behöver tillskott av människor i aktiv ålder, givet sina extremt låga födelsetal.

Till bilden av europeisk inåtvändhet hör också hållningen till världens skurkstater och terrorhot. Förvisso har amerikaner starkt delade meningar om Irakkriget, men alla vet att USA inte kan springa ifrån en ledarroll och ett ansvar för vad som händer i Nordkorea, Mellanöstern, Pakistan/Indien, skyddet av Taiwan etcetera. I amerikanskt medvetande finns att delar av världen är en djungel - för att tala med Robert Kagan i hans bok om amerikansk kontra europeisk världssyn. Inte alla problem går att hantera med förhandlingar av EU-typ.

Om Tyskland och Frankrike var emot att möta Saddam Hussein med våld, så hade de ingen alternativ metod för att bli av med

slaktaren i Bagdad. "Vad var det europeiska svaret på problemet Saddam Hussein?" undrade senator Joe Biden, demokrat och starkt kritisk till president Bush, i en paneldiskussion i Davos. "Jag frågade franska och tyska ledare, men fick aldrig något trovärdigt svar."

"Vi är inte redo ens att möta konflikter på vår egen kontinent, som Balkan, Vitryssland och Moldavien", sa Polens president självkritiskt i Davos. Amerikanska iakttagare har samma bild. Bosniens muslimer tackar USA, inte EU.

Europa har hälften av USA:s militäranslag men en tiondel av dess militära kraft, iakttog EU-parlamentets ordförande Pat Cox.

Europa har tappat sin ledande ställning inom forskning och utveckling. Två av tre Nobelpristagare i naturvetenskap de senaste 25 åren är amerikaner - och den sista tredjedelen har ofta forskat vid amerikanska universitet. 400 000 europeiska forskare har valt att arbeta i USA, rapporterar tidskriften Time. Brist på anslag, trög byråkrati och lusthämmande hierarkier i Europa är några av huvudskälen till forskarflykten till Amerika. Prisregleringar och andra hämmande inslag i europeisk politik har gjort att 60 procent av världens nya mediciner nu utvecklas i USA, mot 40 procent för tio år sedan.

Europa är alltmer ointressant. Kina har växt med 8-10 procent under 30 år. Indien kommer nu också starkt, med en årlig tillväxt kring 6 procent. Indien har bland världens mest välutbildade ingenjörer, IT-tekniker och biologer. Forskningen är i världsklass och i landet bor världens största medelklass. Amerikaners blick vänds mot Asien och mot Latinamerika. Europas andel av världsbefolkningen är snart nere i fyra procent. Medan USA något ökar sin storlek i befolkning, tack vare normala födelsetal och en stor invandring, går Europa mot en drastisk folkminskning.

När invandringen till Amerika alltmer kommer från Asien och Latinamerika bidrar det till allt mindre av europeisk bakgrund hos invånarna i USA. Till och med en så klassisk svenskstad som Chicago har nu betydligt fler invånare med ursprung i Latinamerika än i Nordeuropa. Med Sovjetunionen borta minskar också det säkerhetspolitiska intresset för Europa i USA.

En orättvis betraktelse? Inte mer orättvis än de betraktelser över USA som numera hör till vanligheten i Europa. Och den genuint självkritiska debatten är just nu svagare i Europa än i Amerika, något som blev utomordentligt tydligt i Davos. Som Expressens politiske redaktör PM Nilsson skrev (17/1), närmast apropå den europeiska forskarflykten till USA: "Det sorgligaste är att européerna fortfarande tror att deras samhälle är civilisationens slutmål och att USA är på väg mot sitt sammanbrott. Tänk om det är tvärtom."

TEXT

Hans Bergström